

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

(повна назва закладу вищої освіти)

Факультет/інститут _____ геолого-географічний

Кафедра ґрунтознавства і географії ґрунтів

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Запорожченко О. В.

20__ р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Методика виховної роботи

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський)

Спеціальність _____ 014.07 Середня освіта (Географія)
(код і назва спеціальності (тей))

2017 р.

Розробник:(вказати прізвища, наукові ступені, вчені звання та посади розробників)

Біланчин Ярослав Михайлович – кандидат географічних наук, доцент, зав. кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів;

Попельницька Наталія Олександрівна - кандидат географічних наук, провідний фахівець кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів

Протокол № 1 від "31" серпня 2017 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Біланчин Я.М.

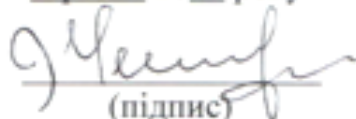
(прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК)

геолого-географічного факультету:

Протокол № 1 від "05" вересня 2017 року

Заст.голови НМК

(підпис)

Чепіжко О.В.

(прізвище та ініціали)

Вступ

Навчальна програма дисципліни “Методика виховної роботи” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) спеціальності 014.07 Середня освіта (географія).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методичні основи виховної роботи у навчальних закладах середньої освіти.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу. Вивчення навчальної дисципліни базується на знаннях з курсів «Педагогіка», «Загальна та вікова психологія», «Вікова фізіологія та шкільна гігієна».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Напрямки і планування виховної роботи класного керівника

Змістовий модуль 2. Форми і методи виховної роботи класного керівника

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – набуття студентами системи знань, вмінь і навичок з методики виховної роботи, необхідних для організації виховної діяльності з дітьми та підлітками; формування особистості фахівця; усвідомлення та практичне використання законів, закономірностей, принципів, технологій, інноваційних методів та прийомів у здійсненні педагогічного керівництва вихованням учнів сучасної школи.

Завдання – ознайомити студентів із теоретичними основами організації процесу виховання, розкрити сутність складових виховних технологій та забезпечити практичне оволодіння ними, стимулювати пізнавальну та творчу активність студентів.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальних: ЗК1. Знати й розуміти предметну область та розуміння професійної діяльності. ЗК2. Здатність діяти на засадах етичних міркувань (мотивів). ЗК3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК6. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях. ЗК8. Здатність грамотно спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК9. Здатність використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності

б) фахових: ФК5 - Здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі в контексті необхідності постійного розширення і актуалізації географічних знань для підвищення професійної майстерності; ФК6 - Здатність здійснювати професійну діяльність вчителя географії, класного керівника, педагога-організатора позакласної та позашкільної виховної роботи на основі аналізу та осмислення педагогічної діяльності, застосування творчого підходу, інноваційних методів та освітніх технологій для відповідного забезпечення належної якості навчально-виховного процесу в закладах освіти; ФК21 - Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей різних вікових груп з особливими потребами відповідно до їхніх можливостей, адаптації навчальних матеріалів з урахуванням особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливими потребами, проведення навчально-розвивальних, виховних, соціально-адаптаційних заходів, використання технологій інклюзивної освіти у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами в освітніх закладах; ФК22 - Знання теорій, категорій і понять про сутність, принципи, зміст, форми і методи навчання і виховання; здатність володіти навичками

викладання та навчання, знання сучасних освітніх технологій і методик для формування загальних і предметних компетентностей.

Програмними результатами вивчення дисципліни є:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент:

ПРН5 - Знає психолого-педагогічні аспекти навчання і виховання учнів: вікові та індивідуальні психологічні особливості особистості учня, основні психічні процеси, зміст педагогічних теорій, основні категорії педагогіки, методи педагогічних досліджень, закономірності, принципи та методи навчання та виховання, особливості фізичного розвитку учня, функціональні обов'язки вчителя та класного керівника тощо;

ПРН8 - Знає та розуміє сутність дисциплін, їх місце та роль у формуванні різносторонньо розвиненого фахівця географа;

ПРН13- Виконує функціональні обов'язки вчителя географії та класного керівника, педагогічно мислить, застосовує творчий підхід до педагогічної діяльності, моделює та розв'язує педагогічні ситуації, планує навчально-виховну роботу з дітьми, педагогами та батьками, застосовує індивідуальний підхід;

ПРН25 - Володіє комунікативною мовленнєвою компетентністю з української мови, однією з іноземних мов в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами; здатний удосконалювати й підвищувати власний професійний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті;

ПРН26- Розуміє значення культури як форми людського існування, цінує різноманіття та мультикультурність світу і керується у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва;

ПРН29- Здатний проектувати траєкторію власного професійного розвитку і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобуті під час навчання предметні компетентності;

ПРН30 - Здатний відповідально управляти процесом формування готовності учнів до самостійного осмисленого прийняття рішень, подолання труднощів, прояву поваги до інтелектуальної праці та її результатів.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати

- основні теорії та новітні технології виховання;
- основні напрями виховної роботи у сучасній школі;
- вікові особливості й етапи розвитку дитячого колективу;
- форми і методи роботи класного керівника з учнями, батьками учнів;
- методи вивчення результатів й ефективності виховних форм.

Вміти

- визначати сутність виховання, головні закономірності та принципи виховання, структуру процесу виховання, зміст виховання, пріоритетні напрями сучасного українського виховання в Україні;
- характеризувати сутність і структуру особистості, особливості її розвитку та формування;
- використовувати знання психолого-педагогічних аспектів навчання і виховання учнів середньої школи та використовувати їх під час реалізації навчально-виховного процесу;
- вміти діагностувати особливості розвитку особистості учня та класного колективу і на цій основі планувати виховну роботу та здійснювати індивідуальний підхід в процесі навчання та виховання.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин, що становить 4,0 кредитів ЄКТС.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Напрямки і планування виховної роботи класного керівника

Тема 1. Класний керівник у сучасній українській школі

Роль і місце класного керівника в системі виховних впливів на особистість дитини. Основні напрями діяльності класного керівника. Функціональні обов'язки класного керівника. Кваліфікаційна характеристика класного керівника. Модель системи виховної роботи класного керівника. Складові системи виховної роботи класного керівника. Психолого-педагогічна діагностика. Проектувальна діяльність класного керівника. Конструктивна діяльність. Організація виховної діяльності в учнівському колективі. Особистісно-орієнтований підхід та індивідуальна робота з дітьми.

Тема 2. Вивчення класним керівником особистості учня

Етапи вивчення особистості учня. Методи вивчення особистості учня: спостереження, вивчення шкільної документації, бесіда, аналіз продуктів діяльності (творчості), колізійні ситуації, тестування, анкетування, експеримент. Педагогічні умови ефективності використання методів діагностики особистості.

Тема 3. Методика вивчення класного колективу

Поняття колективу, його види. Стадії розвитку колективу. Цілі діагностики колективу: рівень сформованості, характер міжособистісних стосунків, психологічний мікроклімат, спрямованість, ціннісно-орієнтаційна єдність, ініціативність, інтереси. Методи вивчення учнівського колективу: соціометричне опитування, анкетування, тестування, сфокусоване групове інтерв'ю, рольова гра. Взаємооцінювання як метод діагностики моральної вихованості учнів.

Тема 4. Планування виховної роботи

Планування виховної роботи як усвідомлене цілеспрямоване передбачення динаміки виховного процесу. Прогностичні, діагностичні, конструктивні, організаційні вміння класного керівника та їх взаємозв'язок. Види, структура, форма планів з виховної роботи.

Тема 5. Основні напрями виховної роботи в сучасній школі

Моральне виховання школярів. Формування культури поведінки учнів. Формування відповідального ставлення до навчання. Здійснення трудового та економічного виховання. Національне виховання. Організація громадського виховання. Екологічне виховання. Організація природоохоронної діяльності. Виховна робота щодо підготовки учнів до сімейного життя.

Тема 6. Моніторинг виховної роботи

Поняття моніторингу та його види. Методологічні основи діагностики виховної роботи. Етапи моніторингу виховної роботи. Способи представлення результатів моніторингу

Змістовий модуль 2. Форми і методи виховної роботи класного керівника

Тема 1. Методика педагогічного впливу

Методи і прийоми педагогічної взаємодії. Спонукальні методи. Гальмівні прийоми. Громадська думка. Етапи формування громадської думки.

Тема 2. Самовдосконалення як засіб формування особистості учня

Сутність, етапи формування прагнення до самовдосконалення. Формування ідеалу. Самовиховання, самопізнання, самопостереження і самооцінка як спонукачі самовдосконалення. Етапи і засоби самовиховання підлітків і старших школярів

Тема 3. Методика виховної роботи з педагогічно занедбаними дітьми

Поняття «педагогічно занедбані діти», «важковиховувані діти», «девіантна поведінка». Динаміка розвитку відхилень у поведінці особистості. Причини девіантної поведінки: психологопедагогічні, соціально-педагогічні, медико-біологічні. Принципи, шляхи і засоби перевиховання. Булінг, мобінг.

Тема 4. Методика попередження та розв'язання конфліктних ситуацій у навчально-виховному процесі

Конфлікти у навчально-виховному процесі школи. Фактори виникнення педагогічних конфліктів. Динаміка конфлікту. Функції конфлікту. Результати конфлікту. Типи конфлікту і причини їх виникнення. Методика попередження конфліктних ситуацій. Методи та прийоми розв'язання конфліктів. Орієнтовна схема аналізу конфліктної ситуації.

Тема 5. Методика організації класної години

Класна година як форма виховної роботи. Планування класних годин. Врахування пріоритетних напрямів виховної роботи, рівня розвитку учнів, їх інтересів, завдань особистісного становлення. Функції класної години. Форми проведення класної години: традиційні та інноваційні. Методика підготовки до проведення класної години. Вивчення ефективності й аналіз форм класної години.

Тема 6. Методика підготовки і проведення бесіди

Бесіда як метод виховання. Бесіди пізнавальні і морально-етичні. Ознаки бесіди як діалогічної форми виховної діяльності класного керівника. Психолого-педагогічні переваги методу бесіди. Методика підготовки та проведення бесіди.

Тема 7. Методика підготовки і проведення диспуту

Диспут як одна з важливих форм виховної роботи. Диспут як складна форма діалогічного спілкування. Складність організації дискусії як вільного обговорення складних актуальних проблем. Вимоги до проблематики диспутів у різних класах. Методика підготовки і проведення диспуту.

Тема 8. Взаємодія класного керівника і сім'ї у вихованні школярів

Умови успішного сімейного виховання. Типові помилки сімейного виховання. Стилі сімейного виховання. Форми взаємодії класного керівника з батьками: індивідуальні, групові, масові. Батьківські збори. Види та форми проведення батьківських зборів. Методика підготовки та проведення батьківських зборів.

Тема 9. Взаємодія школи і громадськості

Шляхи залучення громадськості в процес виховання. Визначення виховної функції громадських організацій. Роль громадських організацій у вихованні учнівської молоді. Громадська діяльність як чинник формування особистості. Значення громадських організацій у національному вихованні учнівської молоді.

Тема 10. Форми і методи позаурочної виховної роботи

Мета позаурочної виховної роботи. Умови ефективності її реалізації. Пріоритетні напрями виховної роботи. Форми організації діяльності учнів у позаурочний час: традиційні та інноваційні. Умови ефективності реалізації форм виховної роботи. Методика підготовки виховних заходів. Етапи підготовки позакласної справи-заходу.

Тема 11. Методика організації та проведення колективної творчої справи (КТС)

Алгоритм виховної взаємодії за етапами підготовки КТС. Принципи виховної діяльності за методикою КТС. Визначення мети виховного заходу. Врахування мотивів діяльності дитини. Розподіл відповідальних доручень. Форми КТС. Види ресурсів у підготовці КТС. Значення післядії у виховному впливі на особистість дитини.

3. Рекомендована література

Основна

1. Виховні технології / Упоряд. В. Варава, В. Зоц. – К.: Ред. Загальнопед. Газ., 2004. – 120 с.
2. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання. – К.: Вища школа, 2005. – 343 с.
3. Кондрашова, Л.В., Лаврентьєва, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний посібник / Л.В.Кондрашова, О.О.Лаврентьєва, Н.І.Зеленкова. – Кривий Ріг : КДПУ, 2008 – 187 с.
4. Кузьмінський А.І., Омеляненко С.В. Настільна книга класного керівника: Навч.-метод. посібник - К.: Знання, 2012. - 262 с.
5. Лозова В.І., Троцько В.Г. Теоретичні основи виховання і навчання : навчальний посібник. – Харків: ОВС, 2012. – 400 с.
6. Омеляненко В.Л. Теорія і методика виховання: навч. посіб. / В.Л. Омеляненко, А.І. Кузьмінський. – К., 2008. – 415 с
7. Оржеховська В. М., Пилипенко О .І. Класний керівник у сучасній школі. – К.: Освіта, 2008. – 143 с
8. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник. – К.: Академія, 2002. – 528 с.
9. Холковська І.Л. Методика виховної роботи: Курс лекцій / І.Л. Холковська. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. – 192 с.

Додаткова

1. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 2: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади: Навч. метод. посібник. – К.: Либідь, 2003. – 344 с.
2. Білецька І. О., Коберник О. М. Методи і засоби особистісно-орієнтованого виховання: навчально-методичний посібник. – Умань, 2009. – 148 с.
3. Галузяк В. М., Холковська І. Л. Діагностичний інструментарій класного керівника. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2013. – 200 с.
4. Галузяк В. М., Холковська І. Л. Педагогічна діагностика: курс лекцій. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. – 155 с.
5. Гуцало Е.У. Від теорії – до практики: вивчення особистості школяра студентами-практикантами. Навчально-методичний посібник. Частина II. / Е.У. Гуцало. - Кіровоград: РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2012. - 350 с.
6. Гуцало Е.У. Від теорії – до практики: дослідження малої соціальної групи (класу) студентами-практикантами педагогічного університету Навчально-методичний посібник. Частина III. / Е.У. Гуцало. – Кіровоград: РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2012. – 95 с.
7. Кульневич С.В. Виховна робота в сучасній школі: від колективізму до взаємодії: навч.- метод. посіб. / С.В. Кульневич. – К.: Педагогіка. 2006. – 272 с.
8. Оржеховська В.М. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх. – К.: Освіта, 2006. – 234 с.
9. Поясик О. І., Лаппо В. В. Методика виховної роботи : навч. посібник. - ІваноФранківськ : Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2011. - 202 с
10. Холковська І.Л. Методика виховної роботи: Курс лекцій. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. – 192 с.
11. Холковська І.Л. Методика виховної роботи: Практикум. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. – 207 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.education.gov.ua
2. Про освіту : Закон України 2145-VIII від 25.09.2017. України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

3. Про повну загальну середню освіту : Закон України 463-IX від 16.01.2020 України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
4. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти: постанова КМУ від 30 вересня 2020р. №898 України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
5. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження КМУ від 14 грудня 2016 р. №988-р. України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Екзамен.

5. Методи діагностики успішності навчання

Поточний і підсумковий (екзамен) контроль знань студентів, оцінювання виконання ними практичної і самостійної роботи та завдань.

Примітки:

1. Програма навчальної дисципліни розробляється закладом вищої освіти. Програма навчальної дисципліни визначає місце і значення навчальної дисципліни, її загальний зміст та вимоги до знань і вмінь.
2. Програма навчальної дисципліни розробляється на основі освітньо-професійної/освітньо-наукової програми.
3. Форма призначена для складання робочої програми навчальної дисципліни.
4. Зкладами вищої освіти можуть вноситися зміни до форми та змістового наповнення «Програми навчальної дисципліни» залежно від специфіки та профілю закладу вищої освіти.
5. Формат бланка – А4 (210×297 мм).